

XDP

1918-yil
21-iyundan chiqa
boshtagan

№3, 2023-yil
25-yanvar,
chorshanba (32.749)

O'zbekiston ovozi

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

Barchaga g'amxo'rlik – davlatning burchi

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ДАВЛАТ ТАШРИФИ БИЛАН ҚИРГИЗИСТОНДА БЎЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровнинг таклифига биноан 26-27 январ кунлари давлат ташрифи билан Қирғизистонда бўлади.

Икки мамлакат етакчиларининг учрашувлари Бишкек шаҳрида бўлиб ўтади.

Олий даражадаги музокаралар кун тартибидан йўзаро музокараларни кўллаб-қувватлаш ва миңтақавий инфратузилма лойиҳаларини илгари суришга алоҳида эътибор қаратади.

Саммит якунидаги икки томонлама салмоқли ҳужжатларнинг қабул қилиниши кўзда тутилган.

ЎЗА.

ҚОНУН МУАММО ЯРАТМАСЛИГИ КЕРАК

Шу кунларда Қонунчилик палатасида қатор лойиҳалар кўриб чиқиляпти. Улар орасида "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тиббиёт тизими раҳбарларининг жамоатчилик олдида ҳисобот бериш тизимини жорий этишга қаратилган ўзгартишлар ва қўшимча киритиш тўғрисида" қонун лойиҳаси муҳокамаларга, баҳсларга сабаб бўлди. Депутатларнинг таъкидлашича, мазкур амалиёт қонунчиликда белгилаб қўйилган. Хўш, қонунларимизда акс этган меъёр нега яна кун тартибига чиқди?

3 САҲИФА

ЖАЗОЛОВЧИ ЭМАС, ҲИМОЯЧИ ВА КЎМАКЧИ

Ички ишлар органларидаги барча ислоҳотлар тизимни халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтирилмоқда

Энди бевосита қарорнинг мазмунига тўхтадиган бўлсақ, "Ички ишлар органларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси" ички ишлар органлари тарихида илк бор қабул қилинмоқда. Унга қадар фаолиятимизда фақат "Ички ишлар органларининг интизом устави"га амал қилиб келинган.

Ушбу уставнинг асосий предмети ходимларни рағбатлантириш ва интизомий жазолаш фаолиятини тартибга солишдан иборат бўлган. Янги қабул қилинган кодекс ходимларни маънавиятли, садоқатли, халқпарвар этиб тарбиялаш, уларда ҳалоллик, юқори масъулият ҳамда одоб-ахлоқ нормаларига сўзсиз риоя этиш ҳиссини шакллантириш, ножӯя ҳаракатлар ва коррупцион ҳолатларнинг олдини олишга қаратилган.

5 САҲИФА

2

ФРАКЦИЯ ДАСТУРИГА СОДИҚ

ДОЛЛАР КУРСИ ЎСИШИ ХАВОТИРЛИМИ?

6 САҲИФА

ПИЁЗ. ҚИММАТ БЎЛСАЯМ, АРЗОН БЎЛСАЯМ – ЁМОН

7 САҲИФА

CCB: тез тиббий ёрдам машиналарининг навбатдаги партияси ҳудудларга топширилди

Республика тез тиббий ёрдам маркази автобазаси 110 та "Volkswagen Caddy" русумли сўнгги авлод тез тиббий ёрдам машиналари билан бойиди.

Соғлиқни сақлаш вазирилги тизимида эскирган автотранспорт воситаларини босқичма-босқич замонавилярига алмаштириш ишлари олиб борилмоқда.

Хусусан, "103" хизматида 2938 дона "Тез ёрдам" машинаси бўлиб, шундан 648 таси ёки 22 фоизи норматив ҳужжатларга асосан янгиланишга муҳтоҷ.

FRAKSIYA FAOLIYATI

ФРАКЦИЯ ДАСТУРИГА СОДИК

ҲАР БИР СИЁСИЙ ПАРТИЯ ПАРЛАМЕНТ САЙЛОВЛАРИДА ИШТИРОК ЭТАР ЭКАН, КЎПРОҚ ДЕПУТАТЛИК ЎРНИНИ ЭГАЛАШ ОРҚАЛИ ПАРЛАМЕНТДА КЎПРОҚ ТАЪСИР КУЧИГА ЭГА Бўлишга интилади. ҲАР БИР ФРАКЦИЯ КЕЙИНГИ ЧАҚИРИҚЧА Бўлган вақт оралиғида партия сайловолди дастуридаги ғояларни амалга оширишга киришади.

ҲАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ФРАКЦИЯСИ 2022 ЙИЛДА ҚАНДАЙ ИШЛАДИ? 2023 ЙИЛГА РЕЖАЛАР ҚАНДАЙ?

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги сиёсий партияларнинг фракциялари ҳам ҳар бир бошланган янги йил учун ўз электорати манфаатларидан келиб чиқсан ҳолда давлат ва жамият ҳаётидаги муҳим масалалар бўйича йилини “Чора-тадбирлир режасини” ишлаб чиқади ва амалга оширишга киришади.

Хусусан Ўзбекистон ХДП фракцияси ҳам ушбу чакириқ сайлов олди дастурида белгиланган 80 дан ортиқ вазифадан 70 га яқинини амалга оширишга эриши.

Ўзбекистон ХДП фракцияси томонидан ўтган йилда партия электорати манфаатларини химоя қилиш, сайловолди дастурида илгари сурилган гоёв га ташаббусларни амалга ошириш, кам таъминланган, пенсионер ва ногиронларнинг хуқуқларини химоя қилиш ҳамда ижтимоий соҳасини тартибига солувчи норматив-хуқуқий ҳужжатларни токомиллаштириш бўйича тизимли ишлар амалга оширилди.

Фракциянинг қонун ижодкорлиги, назорат-тахилини ҳамда бошқа тадбирларни самарали ташкил этиши мисадида

2022 йилга мўлжалланган “Чора-тадбирлар режаси” тасдиqlangan.

Жумладан:

1. Қонун ижодкорлиги

Партия Сайловолди дастурида белgilangan vazifalarning ijrosini ta'minlash makhсадида, fракцияning қонун iжодкорлиги йўналишидаги режаси тасdiqlangan. Mазкур режага асоссан, **22 та йўналишида** қонун ташабbuslariни amalga oshiriш bўйicha ischi guruhlarni shakllantiriliib, uларга anisi vazifalarni belgilab berilgan. Shu bilan birga fракция ijiliqishlari **153 та қонун лойиҳаси** bирinchi ўқида ҳамда **104 та қонун лойиҳаси** ikkinchi ўқiда muҳokama қilingan.

Bugungi kunga qadar, fракцияning қонun iжodkorligi режасидан ўрин олган **6 та қонун ва қонун ҳужжатлари лойиҳалariiga fракция deputatlari томонидан партия сайловolди dasturiida belgilanigan vazifalardan keliib chiqib berilgan takliflari kabul qilingan.**

Шунингдек, fракция aъzolari **4 та қонун лойиҳасiga ҳам tashabbuskor bўldi.**

**Бугунги кунга
қадар, фракцияning
қонун iжодкорлиги
режасидан ўрин
олган 6 та қонун ва
қонун ҳужжатлари
loyiҳalariiga
fракция deputatlari
томонидан партия
сайловolди dasturiida
belgilanigan
vazifalardan keliib
chiqib berilgan
takliflari kabul
qilingan.**

**Шунингдек, фракция
aъzolari 4 та қонун
loyiҳasiga ҳам
tashabbuskor bўldi.**

Чиқиш, шунингдек, улар фаoliyati устidan таъsiрchan parlamenT ҳамda deputatlirk nazoratini amalga oshiriш borasida muайyan ishlar amalga oshiri.

Шунiga kура, ўtgan davrda fракция tashabbusi acoсида қonunlarning, turli soxalardagi давлат dasturiinинг ijrosi, shuningdek, xuddillardagi ўrganiшlар давомида aникlangan tizimli kamchilik va muammolarni ҳal etishiha 2 ta “parlamenT эши туви” ҳamda 2 ta “хукумат соати” ўtказildi.

Kolaversa, fракция taklifiga kуra, сайlovchilarни ўlantirib kelaetgan muammolarni ҳal etishi, deputatlirk acoли bilan ўtказaetgan mulokot va urashuvlari давомида kytarilgan masalalar bўyicha tushuntiriш berish eki nukta назарini baen etish talabi bilan давлат va xujzalik boшkaruvu organlari takliflari bilan ўtказildi.

Mazkur ўrganiшlар давомида **1150 маротаба** fukarolar bilan tўgriдан-tўgri учрашuv ўtказilib, ularda **37 570 нафар** acoли kamarb olinidi, **1245 та** xonadonga tashrif berilgandi haмda **2800 та** tадбирkorlik sубektlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 та ёзма, 1464 та** elektron

sovetlari bilan ўtказildi.

Natiжada fракция aъzolari tashabbusi bilan сайлов okruglariida urashuvlari xuddillarda olib berilgan ўrganiшlар natiжalariidan keliib chiqib, odamlarini bezovta qilaetgan dolzarb muammolarni echinga karatilgan **(76 та) қонун лойиҳalariiga takliflari beriladi.**

Shuningdек, ўtgan vaqt давомида fракция aъzolari nomiga fukarolardan **жами 3420 та**, shu jumladan **814 т**

ҚОНУН МУАММО ЯРАТМАСЛИГИ КЕРАК

Инсоннинг қаери оғриса, жони ўша ерга кўчармиш. Албатта, ҳар бир тирик организм борки, ҳасталанади, турли қасалликларга чалинади. Ҳеч ким бундан мухофазаланмаган. Муҳими, саломатликда муаммо кузатилса, даво излаб боришга ишончли жой бўлишида.

Шу кунларда Қонунчилик палатасида қатор лойиҳалар кўриб чиқилияти. Улар орасида "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тиббёт тизими раҳбарларининг жамоатчилик олдида ҳисобот бериш тизимини жорий этишига қаратилган ўзгартишлар ва қўшимча киришиш тўғрисидан" қонун лойиҳаси мұхокамаларга, баҳсларга сабаб бўлди. Депутатларнинг таъқидлашича, мазкур амалиёт қонунчиликда белгилаб кўйилган. Хўш, қонунларимизда акс этган меъёр нега яна кун тартибига чиқди?

Кизилгул ҚОСИМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги Ўзбекистон
ХДП фракцияси аъзоси:

Ҳисобдорлик маҳаллий давлат ҳокимиёт тўғрисидаги қонуннинг 24-моддасида белгиланган. Эндилиқда буни кенгайтириш, тўлдириши назарда тутилмоқда. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш тўғрисидаги қонун бўйича КВР бошликларининг ахборотини эшиши белгиланган. Ҳозирда туман (шахар) кўп тармоқи марказий поликлиникалари ва оиласиёй поликлиникалар ҳамда оиласиёй шифокор пунктилари мудирларининг маҳалла фуқаролар йигинларида ҳисобдорлигини таъминлаш масаласи илгари суримоқда. Ҳудди шунингдек, туман (шахар) тиббёт бирлашмалари раҳбарлари халқ депутатлари туман (шахар), вилоят ССБ раҳбарлари эса вилоят Кенгашларида ҳисобот бериши амалиёти жорий этилмоқда.

Қонун лойиҳасининг аҳамияти жиҳати шундаки, соғлиқни сақлаш тизимидағи ислоҳотларнинг самарадорлиги ва натижадорлигини таъминлаш бўйича чора-тадбирларни аҳоли ҳамда кенин жамоатчиликка етказишнинг шаффоғ механизми яратилади. Демак, концептуал жиҳатдан бу керак.

Лекин айрим жиҳатларни ҳисобга олган холда, лойиҳани қайта кўриб чиқиш мақсадда гуфофиқ, деб ўйлайман. Яъни, марказий поликлиникалар шахар ёки туманда битта бўлади. Кичикроқ бир шаҳарчани олганда ҳам у ерда 50 га яқин маҳалла мавжуд. Ҳар бир оиласиёй поликлиникага кўпи билан 8 та маҳалла биртирилган бўйса, марказий поликлиника раҳбари бир шаҳарчада камидаги 7 та ОДа ҳисобот бериши кераклигини англатади. У қачон ўзи иши билан шуғулланади? Асосий вақти ҳисобот бериши билан ўтиб кетмайдими, деган масала бор. Умуман, қанча вақтда ахборот берилши керак, деган масала кўпчиликни қизиқтириди.

Шаффофиқни таъминлаш, давлат бюджетидан ажратилган маблағ қанча ва қаерга сарфланадиган, нима ўзгаришлар амалга оширилияти, умуман, фаолияти билан боғлиқ ҳисобот берилши тўғри. Иккичи томони эса қанча муддатда ахборот ёки ҳисобот бериши масаласи ойдинлашиши зарур.

Тиббёт ва фармацевтика ходимларини ижтимоий ҳимоялаш билан боғлиқ масала ҳам таъкид этилияти. Фармацевтика тизими ходимларининг салоҳияти, билимини ошириш керак. Буни тўлиқ кўллаб-кувватлаймиз. Аммо уларнинг ижтимоий ҳимояси билан боғлиқ меъёр баҳслар саволларга сабаб бўлди. Ўйламизки, ҳар бир кўйилган савол юзасидан ўрганишлар олиб борилади ва қайта ишланган, таъкидлар инобати олинган.

Қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси ялли мажлисida биринчи ўқишида маъкулланди, иккичи ўқишига тайёрлаш жараёни савол-жавобларга бой бўладиган кўринади.

БИРОВНИНГ ЧЎНТАГИГА ҚЎЛ СОЛИШ – ОФИР ЖИНОЯТ

Қўйи палатада Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тадбиркорларнинг банк ҳисобвароидаги пул маблағлари дахлисизлигини таъминлашга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар кириши тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳам кўриб чиқиди.

Таклиф этилаётган ўзгартиришларнинг аҳамияти шундаки, бугунги кунда тадбиркорлар субъектларининг банк ҳисоб рақамларидан қонун ҳужжатларидан белгиланмаган тартиба пул маблағлари ечиш ҳолатлари мавжуд. Амалиётда мазкур ҳаракатлар солиқ органлари, банк мұассасалари, ҳуқуқни мухофаза қўлиучи органлар томонидан содир этилмоқда. Ушбу ноконуний ечиш пул маблағлари суд ёки уларнинг юқори органлари томонидан аниланган таъқидда уларга нисбатан ҳеч қандай жавобгарлик чоралари кўлланилмасдан қолмоқда. Шунингдек, Жиноят кодексида давлат органларининг мансабдор шахсларига нисбатан ортиқча ундирилган ва тўланган пул маблағларини ўз вақтида қайтармаслик учун жавобгарларни белгиланмаган.

Шу каби салбий ҳолатларни бартараф этиши мақсадида Жиноят кодекси, Жиноят-процессусал кодекси ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга тегиши ўзгартиришлар кирилмоқда. Ҳусусан, Жиноят кодексининг 19212-моддаси билан жисмоний ва юридик шахсларнинг банк ҳисобвароидаги пул маблағларини уларнинг розилигисиз қонунга хилоф равишда ўтказиш ёки олиб кўйиш юзасидан жавобгарларни кучайтиримоқда. Ортиқча ундирилган пул маблағларини жисмоний ва юридик шахсларнинг биринчи таълиғи асосон қайтармaganлини ҳаракатлари маъмурий жазо кўлланилганидан кейин содир этилганда мансабдор шахслар ҳамда хизматчиларга янги жазо чоралари кўлланилиши таъкид этилияти. Унга кўра, базавий ҳисоблаш микдорининг иккى юз бараваридан уч юз бараварига микдорда жарима ёки уч йилгача майян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ёхуд уч юз соатдан уч юз олтмиш соатгacha мажбурий жамоат ишлари ёки уч йилгача ахлок тузатишиларни ёхуд уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши белгиланмоқда.

Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоларидан амалдорларнинг фуқаролар ҳаётига, ишлаб чиқарувчилар, хизмат кўрсатувчилар таълигига ўта кўплар тарзида аралашибиши, даҳл қилишига нисбатан қонунчилик муросасиз бўлиши зарурлигини таъқидлади. Таклиф пул муюҳазалардан кейин қонун лойиҳаси маъкулланди.

**СУҒУРТАЛАШ ЕЧИМ БЎЛА
ОЛАДИМИ?**

Сув борлиқнинг яшави, тириклик манбаи, уни асраш, оқилона фойдаланиш бугун ҳар қаочонгидан долзарб. Қонунчилик палатасида қизғин мұхокамаларга сабаб бўлётган янги қонун лойиҳасидан яна бири шу масала билан боғлиқ – "Гидротехника иншоотларининг хавфсизлиги тўғрисида".

Маълумотларга кўра, бугунги кунда сув ҳўжалиги тизимида жами 73 та сув омбори ва сел-сув омбори, 1688 та насос стансияси, 49 та ГЭС ва бошқа обьектлар мавжуд. Сув ҳўжалиги обьектларининг аксарият кисми фоаляти бошлаганига 40 йилдан ортиқ вақт бўлган. Бу эса, уларни ўз вақтида таъмирлаш-тиклash ва реконструкция қилиши талаб этади. Ҳусусан, уларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, техник соз ҳолатда саклаш ҳамда ҳавфсиз ва ишончли ишлашини таъминлаш зарур.

Тиббёт ва фармацевтика ходимларини ижтимоий ҳимоялаш билан боғлиқ масала ҳам таъкид этилияти. Фармацевтика тизими ходимларининг салоҳияти, билимини ошириш керак. Буни тўлиқ кўллаб-кувватлаймиз. Аммо уларнинг ижтимоий ҳимояси билан боғлиқ меъёр баҳслар олиб борилади ва қайта ишланган, таъкидлар инобати олинган.

Қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси ялли мажлисida биринчи ўқишида маъкулланди, иккичи ўқишига тайёрлаш жараёни савол-жавобларга бой бўладиган кўринади.

Инсоннинг қаери оғриса, жони ўша ерга кўчармиш. Албатта, ҳар бир тирик организм борки, ҳасталанади, турли қасалликларга чалинади. Ҳеч ким бундан мухофазаланмаган. Муҳими, саломатликда ҳисобот кузатилса, даво излаб боришга ишончли жой бўлишида.

Шу кунларда Қонунчилик палатасида қатор лойиҳалар кўриб чиқилияти. Улар орасида "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тиббёт тизими раҳбарларининг жамоатчилик олдида ҳисобот бериш тизимини жорий этишига қаратилган ўзгартишлар ва қўшимча кириши тўғрисидан" қонун лойиҳаси мұхокамаларга, баҳсларга сабаб бўлди. Депутатларнинг таъқидлашича, мазкур амалиёт қонунчиликда белгилаб кўйилган. Хўш, қонунларимизда акс этган меъёр нега яна кун тартибига чиқди?

(Навоий вилояти), Оқчопсой (Самарқанд вилояти), Ҳангарсаной (Сурхондарё вилояти), Сардоба (Сирдарё вилояти) сув омборларида ўрганишлар олиб борган. Жараёнда лойиҳалаштириш, курилиш, назорат ишлари хато ва камчиликларга йўл қўйилгани маълум бўлган.

Парламент вакиллари қонун лойиҳаси билан соҳада буюртмачи, лойиҳа ва пудраташкилларининг мажбурияtlari, мусаттади вазирlik ҳамда идораларнинг ваколатлари тўлиқ белгиланиши гидротехника иншоотларидан фойдаланиш, уларнинг хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилишини таъқидлади. Шунингдек, гидротехника иншоотларидан фойдаланиш даврида содир бўлган авария натижасида етказилган зарарни қоплаш, хавфсизлигини таъминлаш соҳасида ҳалқaro ҳамкорлик масалалари ҳам акс этмоқда. Бу орқали хавфсизлик коидаларининг бузилиши бўйича жавобгарлик белгиланмаган.

Гидротехника иншоотларининг хавфсизлиги тўғрисидаги амалда қонун бор. Парламента кирган лойиҳа уни тақомиллаштириши назарда тутиади. Қонун лойиҳасида 5 та янги тушунча таклиф этилмоқда.

Конун лойиҳасининг 5-бобида гидротехника иншоотларидан фойдаланиш даврида юзага келган зарарни қоплаш масаласи илгари сурилган. Бунинг учун суғурталаш тизимидан фойдаланиши жорий этиш айтилмоқда. Айни пайтда мавжуд иншоотларни инобатга олсан, суғурталаш орқали бюджет маблағларини у ҷўнтақдан олиб, бунисига кўйиш механизми пайдо бўлади. Бу катта суммани ташкил килди ва ушбу масала Молия вазирлиги билан келишиши лозим.

Иккичидан, сув иншоотлари 50-100 йил ишлайди. Қайсиидир йилда бирор корхол рўй берганда суғурта компаниялари ишлайдиган бўлишига кафолат бериш имкониси. Алтернатив жиҳатдан қаралганди, ашондай иншоотлар атрофида ортиқча охолини ихтиёрий суғурта килиш имконияти бор.

Яна бир фикрга кўра, гидротехника иншоотларда фуқаролик жавобгарлиги бўлиши мухим. Зарар ким томонидан қоплаш берилиши эса иккичи даражали масала ҳисобланади. Асосийи, жавобгарликни хис килиш ва шу асосида фаолият олиб бориши зарур. Чунки сув иншоотларидаги хавф катта зарар ва оқибатларга олиб келиши мумкин.

Бирор-бизар келиб чикадиган бўлса, юнинг ҳаммаси тўғридан-тўғри бюджетга тушмаслиги учун ҳам суғурта институтидан фойдаланишга этиёж борлиги қайд этилди. Бюджет эса солик тўловчининг пули хисобланади. Яна бир томони эса суғурта компаниясига ҳам талаблар кўйилади. Агар кўрсатилган шартларни бажара олмаса, суғурта компанияси билан шартнома тузилмайди. Шу сабабли суғурталаш тизими кандай ишлари билан боғлиқ масалалар атрофлича кўриб чиқилиб, тасдиқданиши керак.

Агар суғурта компанияси суғурталашдан бош тортса, демак, бу сигнал ҳисобланади. Ҳаша ҳисобли борлигидан далолат беради. Бу эса ҳар иккада томоннинг масъулитияти оширади. Масалан, Америка таърихбасига кўра 19-асрнинг охирида Калифорнияда ер қимирларинида суғурта компаниялари зарарларни қоплаш беришни бошлаган. Агар мана шундай йирик давлат иншоотларига мажбурий суғурта жорий этилса, бу бюджетта ҳам, фуқароларга ҳам ижобий таъсир қилади. Суғурта бозорининг ривожланишига хисса кўшади, дейишмоқда мутасадди ва мутахассислар.

**Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
"Ўзбекистон овози" мухбири**

"АЁЛЛАР БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ"

Мазкур лойиҳа доирасида жойларда турли тадбирлар ташкил этилмоқда. Ана шундай мулокотлардан бирни Чирчиқ шаҳар партияниң қенгашини Нортожи Раҳмонбердиева томонидан ташкил этилди. Шаҳар тиббий ижтимоий хизматларни ривожлантириш бўлумидан партияниң Сайлововди дастурда белгиланган мақсад-вазифаларни амалга ошириш бўйича қилинаётган ишлар кўриб чиқилди. Муассаса БПТ етакчиси М.Исаевка ҳамда муассаса хотин-қизларни шитирокидан тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилди.

Шунингдек, давлатимиз раҳбарининг Олий Мажлиси ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномасида мамлакатимизни ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ривожлантириш учун амалга ошириладиган ислоҳатларнинг устувор йўналишларни белгилаб берилгани таъқидланди. Жамиятимизда хотин-қизларниң эгаллаган ўрни, уларга яратилаётган шароит ва имкониятлар хусусида сўз борди. Ишисиз аёлларнинг бандлигини таъминлаш ва тадбиркорлик фоалияти билан боғлиқ масалалар мухоммади қилинди.

Иштирокчилар мавзу юзасидан ўз фикр-мулоҳазалари ҳамда саволларини ўтраг

**Азизбек ИКРАМОВ,
Узбекистон Республикаси
ички ишлар вазириининг
ўринбосари,
генерал-майор:**

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан жорий йил 20 январда қабул қилган "Ички ишлар органларини халқцил професионал тузилмага айлантириш ва ахоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" и қарорнинг мазмунига тўхталишдан олдин, ушбу хужжатнинг юзага келиш тархи, зарурати ҳамда аҳамиятига кисқача тўхталиб ўтсан.

Маълумки, Давлатимиз раҳбари бошчилигда мамлакатимизда тинчлик-осойишталикни таъминлаш, фуқароларнинг хуқуқлари, эркинликлари ва конуний манфаатларни ишончли химоя қилиш, энг асосийи, бугунги испоҳотларнинг бош мақсади бўлган – инсон қадрни қарор топтириш масаласига устувор аҳамият қаратилмоқда.

Ушбу мураккаб ҳамда масъулиятли вазифаларни бажариш кўп жиҳатдан хуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятининг самародорлигига, шунингдек, ундаги кадрларнинг салоҳияти, маънавияти, интизоми ва албатта, садоқатига бевосита боғлиқ. Шу нукти назардан келиб чиқиб, суд-хуқук тизимини испоҳотларнинг бош мақсади бўлган – инсон қадрни қарор топтириш масаласига устувор аҳамият қаратилмоқда.

Айниқса, сўнгги йилларда Президентимиз ташаббуслари ва прогрессив ғоялари асосида ички ишлар органларида амалга оширилаётган испоҳотлар – тизимини ҳалқ манфаатларига хизмат қиласиган, ахолининг кунлик муммомлари билан ҳамнафас ишлайдиган, ҳалқпурвар тузилмаларга айлантирмокда, десак хато бўлмайди.

Бугунги ички ишлар органлари 6-7 йил оддинг тизимдан ўзининг ташкилий тузилиши, иш услуби, ижтимоий вазифаларга интеграция қилинганини ҳамда маънавий мухити билан тубдан фарқ қиласи. Энг муҳими, амалга оширилаётган ўзгаришлар жиҳатидан фуқаролар ички ишлар органи ҳодими қиёфасида аввалгидек жазоловчи идора вакилини эмас, балки ҳалқнинг химоячиси ва кўмакчисини кўра бошлади.

Шу ўринда бир масалага эътибор қаратсак. Тизимга қанчалик янги тузилмалар, иш услублари киритилиб, шахсий таркиб замонавий курол-яғор ва техника воситалари билан таъминланасин, улардан ақл билан фойдалана олмаса, ҳодимда билим, маҳорат, маънавият ва ватанпарварлик ҳамда садоқат этишмаса, бундай куч тузилмасини ишончни ва ҳалқчил деб бўймайди. Шуну чукур англаган ҳолда, сўнгги иккни йилда ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ҳамда кадрлар салоҳиятини ошириш масаласига тизими ёндашилмоқда.

Барчага маълумки, 2021 йил февраль ойida Давлатимиз раҳбарининг Ички ишлар вазирлиги ва Тошкент шахар ички ишлар бош бошқармасига қилган амалий ташriflari чоғига, олдимизга, тизимда шахсий таркиб билан маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ҳамда кадрлар салоҳиятини ошириш борасидаги тизими конструкиясини яратиб берган эдилар.

Ички ишлар органларида кадрлар сиёсатини олиб бориш борасидаги ушбу муҳими қадам сабабли кадрлар билан ишлаш соҳаси трансформация қилинди.

Шунингдек, ички ишлар органлари соҳасига узлуксиз ўқув-карьеъра ва ИИВ Академиясида бошқарув кадрларини тайёрлаш тизими жорий этилганлиги ҳодимларни маънавиятини ва онгни ўзгариши билан бирга, тизими интизом ва конунийлик мухитини қисқа вақт ичida ижобий томонга силжига олди.

Лекин ҳали тизимда муаммолар ва камчиликлар, айниқса, ҳодимларнинг мумомала маданияти ва қасбий салоҳияти билан боғлиқ камчиликларнинг учраб турганлиги, соҳада килиниши керак бўлган масалалар кўплигини кўрсатмода.

Шунинг учун ҳам юқорида қайд этилган қарорни қабул қилиш зарурати "Инсон қадри учун" тамоилии асосидаги испоҳотларнинг тизими режаларидан ўрин олди.

Хусусан, қарорнинг муҳим жиҳатларидан бири бўлган "Ички ишлар органларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси"ни қабул қилиш ташаббуси бундан бир йил олдин давлатимиз раҳбарни томонидан илгари сурилди. Ушбу ташаббус амалий түс олиши ва ривожланиши учун Президентимизнинг 2022 йил 28 январдаги фармони билан тасдиqlangan "2022 – 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистонинг тараққиёт стратегиясини амалга оширишга оид Давлат дастури"га киритилди.

Таъкидлаш жоизки, янги қабул қилинган қарор ички ишлар органларида кадрлар соҳасида олиб борилаётган испоҳотларнинг мантиқий давоми бўлди. Ушбу хужжат шахсий таркиб ўртасида нафакат "темир интизоми" таъминлаш, балки соҳадаги испоҳотларимизни

ЖАЗОЛОВЧИ ЭМАС, ҲИМОЯЧИ ВА КЎМАКЧИ

Ички ишлар органларидағи барча испоҳотлар тизимни халқчил професионал тузилмага айлантириш ва ахоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтирилмоқда

Янги босқичга олиб чиқиш учун замин яратиши билан ҳам аҳамиятли хисобланади.

Чунки қарор билан ички ишлар органлари хизматига номзодларни қабул килиш, кадрларни тайёрлаш, уларни ўқитиши, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, таълим сифатини кўтариш, илмий ҳамда психологияк фаолиятни ривожлантириш, жанговар ва жисмоний тайёргарлик даражасини юксалтириш, хамда хизмат ўтаси масалаларида ва албатта, соҳани рақамлаштириш бўйича ҳам катта ўзгаришларга кўп урилди.

Ушбу режалар ва лойиҳаларни амалга ошириш учун алоҳида комплекс чора-тадбирлар "Йўл ҳаритаси" тасдиqlandi. Шунингдек, Майнавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти фаолиятини янада тақомиллаштириш мақсадида б 6 таустув йўналиш белгиланди. Қолаверса, Департамент Низоми ҳам қабул қилинди.

Шу ўринда қарор лойиҳасини тайёрлаш жараёнига соҳа олимлари, илмий ва малакали амалиётчи ҳодимлар кенг жалб этилиб, жорий фаолиятнинг самарадорлиги, камчиликлари илмий ва амалий таҳтил қилинганини, ўндан ортиқ хорижий мамлакатларнинг тажрибалари ўрганилганини қайд этиб ўтиш лозим.

Энди бевосита қарорнинг мазмунига тўхтадидиган бўлслак, "Ички ишлар органлари ни касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси" иччи ишлар органлари тарихида илк бор қабул қилинмоқда. Унга қадар фаолиятимизда фақат "Ички ишлар органларининг интизоми устави"га амал қилиб келинган.

Ушбу уставнинг асосий предмети ҳодимларни рағбатлантириш ва интизомий жазолаш фаолиятини тартиби солишиндан ишорадан бўлган.

Янги қабул қилинган кодекс касдимларни маънавиятли, садоқатли, ҳалқпурвар этиб тарбиялаш, уларда ҳалоллик, юқори масъулият ҳамда одоб-ахлоқ нормаларига сўзсиз риоғ этиши хиссина шакллантириш, ножӯя ҳаракатлар ва коррупцион ҳолатларнинг олдинги олишига қаратилган.

Шунингдек, кодекс – касбий маданиятни қоидалар, унга амал қилиш мажбурияти, ҳодимларни хизматдан ташқари вақтдаги одоби, хизмат интизоми талаблари, раҳбар ва ҳодимнинг ўзро муносабати, бошлиқнинг мажбуриятни ҳамда рағбатлантириш ва интизомий чораларни кўллаш тартибларини ўз ичига олган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

Албатта, кодексни тасдиқлаш ва тартибларни беғлилаш билан муаммо ҳал бўлбид қолмайди. Шу нукти назардан келиб чиқиб, унга амал қилинганинг қатъий талабларни ва шартлашадан олдинганини таъминлашадиган.

ДОЛЛАР КУРСИ ЎСИШИ ХАВОТИРЛИМИ?

Ўзбекчиликда кўп маҳсулот ва хизматларнинг нархи, кўп нарсанинг кўп-камлиги долларнинг курсига боғлиқ. Бунинг ижобий томони ҳам, салбий жиҳати ҳам бор. Баъзи кунларда сўмга нисбатан долларнинг курси бироз пасайгандек бўлади. Аммо, хисоб-китоб қилиб кўрилганда, барibir сўмимизга нисбатан анча кимматлашиб бораётганини инкор эта олмаймиз. Доллар ўсиб бораётгани бизнинг иқтисодиётимизда муаммолар ортаётганини анатлиши мумкиним? Сўмимизга нима бўлади?

Шу каби саволларни умумлаштирган холда, **Марказий банк департamenti директори Акмал Назаровга** тақдим этдик.

— Сўнгги пайтларда дунёнинг турли нукталарида содир бўлаётган воқеа-ходисалар нарх-навога ва валюта курсларига салбий таъсир кўрсатмоқда. Тўғрисини айтиш лозим, бутунги кунда ривоҷланган давлатлар ўртасида бўлаётган иқтисодий бухронлар, яъни АҚШ ва Европа давлатлари Россияга нисбатан эълон қилаётган санкциялар Узбекистон иқтисодиётига ҳам бироз салбий таъсир кўрсатмоқда. Кейинги вакъларда молия бозорларида ва асосий ўзбекистоннинг савдо ҳамкорларида иқтисодий вазият кескин ўзгарди. Ҳозирги бироз бекарорликлардан келиб чиқиб, иқтисодиётимиз ҳақида яқидил хулоса қилиш тўғри бўлмайди. Албатт, вазиятнинг тез ўзгарувчанлигини хисобга олиш лозим. Асосийси савдо ҳамкорларимиз миллий валюталарининг қадрсизланиши сўмга қисқа муддатли девальвациян босимни юзага келтирмоқда. Жумладан, пул ўтказмалари ҳажми АҚШ доллари эквивалентида камаймоқда, аҳоли ва тадбиркорларда девальвацион кутилмалар оши. Бундай босим мұқаррар, лекин ўрта муддатли истиқболда, инқизорзининг энг юқори таъсири босқичи ўтганидан сўнг, савдо ҳамкорларининг валюта курслари ўзининг мувозанатли қўйматларига етади ва шунга мос равишда сўмнинг алмашув курси бўйича максади кўрсаткич йўқ. Шу боис Марказий банк "нейтраллик" тамоили асосида валюта интервенциялари сиёсатини давом этиради.

— **Сўмнинг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси бўйича вазият қандай?**

— Сўмнинг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси қадрсизланиши жорий йил бошидан ётиборан давом этмоқда. Ушбу ҳолат бир томондан ташкини геосиёсий вазият таъсирида экспорт тушумлари ва трансчегаравий пул ўтказмалари ҳажмининг сезилари қискариши (асоси Россия ва Қозогистондан) таъсирида ички валюта курсини эмас, балки инфляцияни асосий максади, деб билади. Бизда сўмнинг алмашув курси бўйича максади кўрсаткич йўқ. Шу боис Марказий банк "нейтраллик" тамоили асосида валюта интервенциялари сиёсатини давом этиради.

— **Сўмнинг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси бўйича вазият қандай?**

— Сўмнинг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси қадрсизланиши жорий йил бошидан ётиборан давом этмоқда. Ушбу ҳолат бир томондан ташкини геосиёсий вазият таъсирида экспорт тушумлари ва трансчегаравий пул ўтказмалари ҳажмининг сезилари қискариши (асоси Россия ва Қозогистондан) таъсирида ички валюта бозорида таклифнинг қискариши билан тушунирилади.

Бошча томондан, асосий савдо ҳамкорларда миллий валюта курсининг кескин қадрсизланиши ва девальвацион кутилмаларнинг ортиб, ички валюта бозоридаги талабнинг вақтинчалик ўсиши кузатилмоқда. Биз миллий валюта алмашув курси бўйича прогнозларни амалга оширамиз ва сўмнинг АҚШ долларига нисбатан курси ички валюта бозорида ички ва ташкини омиллар таъсирида шакланган талаб ва таклифнинг қискариши билан тушунирилади.

Бошча томондан, асосий савдо ҳамкорларда миллий валюта курсининг кескин қадрсизланиши ва девальвацион кутилмаларнинг ортиб, ички валюта бозоридаги талабнинг вақтинчалик ўсиши кузатилмоқда. Биз миллий валюта алмашув курси бўйича прогнозларни амалга оширамиз ва сўмнинг АҚШ долларига нисбатан курси ички валюта бозорида ички ва ташкини омиллар таъсирида шакланган талаб ва таклифнинг қискариши билан тушунирилади.

Савдо канали деганда ўзбекистон импорт қиласидан нефть, металлар, дон маҳсулотлари, ўсимлик ёғи каби қатор хомашё мөнгөн озиқ-овқат маҳсулотларининг жаҳон бозорларида нархи ошиши назарда тутилади. Бундан ташқари, анъанавий юк ташиш йўналишлари мураккаблашмоқда, бу эса яна импорт қилинадиган товарлар

келишувига асосан кўчмас мулк бошлангич нархининг 15 физдан кам бўлмаган миқдорида закалат пулини тўланганлигини тасдиқловиҳи ҳужжат билан бирга кўйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари шарт:

- юридик шахслар – давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисида гувоҳнома нусхаси, ваколатли вакил учун конун ҳужжатларида белгиланган тартибида расмийлаштирилган ишончнома, унинг шахсими тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси илова килинган ҳолда;
- жисмоний шахслар – паспорт нусхаси, ваколатли вакил қатнашган тақдирда, ваколатли вакил учун конун ҳужжатларida белгиланган тартиbiда расмийлаштирилган ишончнома, унинг шахсими тасдиқлайдигan ҳужjат nusxasi ilova kiliнing holda;
- жисмоний шахслар – паспорт нусхаси, ваколатли вакил қатнашган тақdirda, vakolatli vakiil учun konun ҳujjatlariida belgilangan tarbiida rasmiyilaшtiрилган ishonchnomasi, uning shahsimi tasdiqlaidigan hujjat nusxasi ilova kiliнing holda;

Аукцион савдосига иштирок этувчи талабкорлардан буюртманомаларни қабул килиш расмий иш кунларидан ташқари (шанба, якшанба ва байрам кунларидан ташқари) соат 10:00 дан 16:00 гача қабул килинади. Талабкорлардан буюртмаларни қабул килиш савдо ўтказиладиган кундан бир иш куни олдин соат 16:00 да тўхтатилади. Савдо ғолибига аукцион савдоси натижалари бўйича ғолиблик баённомаси имзоланган санадан бошлаб 5 банд иш куни ичидан 2 фоиз миқдорида хисоб рақамига мулк сотув кийматидан 2 фоиз миқдорида пул маблаги тўйлаб бериш ва 10 кун ичидан сотувчи билан олди-сотди шартномаси имзолаш мажбурияти юклатилади.

Закалат пулини тўлаш учун реквизитлар «BANYAN» МЧЖ АТ "Xalqbank" Тошкент шаҳар филиали амалиёт бўлими. x/r: 20208000300757166001. МФО: 01125. СТИР: 304 802 952.

Ариза қабул қилинадиган манзил: Тошкент шаҳар, Мирзо Улугбек тумани, Паркент кўчаси, 51-йи.

Юридига кўчмас мулклар билан буюртмаши ташкилот вакиллари иштирокида бевосита манзилга чиқиб танишиш мумкин. Аукцион савдоларида қатнашиш истагини билдирган талабкорлар савдо ташкилотчиси билан тузиладиган закалат

Мурожаат учун телефон: +998-71-207-25-53.

Лицензия RR – 0298.

БИЛАСИЗМИ?

Боқувчинини йўқотган кўп болали оиласидар ер солигидан озод қилинади

Қонунчиликка кўра, боқувчинини йўқотган кўп болали оиласидар жисмоний шахслардан олинадиган ер солигидан озод қилинади.

Ота-онасидан бири ёки ота-онаси вафот этган ҳамда оиласидар ўн саккиз ёшга тўлмаган тўрт ва ундан ортиқ болалари бўлган оиласидар солик соили мақсадида боқувчинини йўқотган кўп болали оиласидар.

Мазкур имтиёз бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси туман (шахар) бўлименинг маълумотномаси асосида берилади.

Муаллифнинг шахсий номулкий ҳуқуқлари мерос бўйича ўтмайди

Қонунчиликка кўра, муаллифнинг вафотидан сўнг унинг ижодидаги барча асрарларнинг мулкий ҳуқуқлари 70 йилда унинг меросхўрларига ўтади ва 70 йилдан сўнг асрарлар ижтимой мулкка айланади.

Муаллифнинг шахсий номулкий ҳуқуқлари муддатсиз ҳимоя қилинади, аммо улар мерос бўйича ўтмайди, лекин муаллифнинг меросхўрлари кўрсатилган ҳуқуқлари ҳимоя килишга ҳақидидir.

Тергов жараёнида шахс қадр-қиммати камситилса, унга етказилган зарар қоплаб берилади

Терговга қадар текширув, суриштирув, дастлаб тергов, прокуратура органлари ва суд томонидан шахсга нисбатан ҳар қандай қийонқка солиш ва бошқа шафқатсиз, ғайринсоний ёки қадр-қиммати камситувчи муомала ҳамда жазо турларини кўллаш наризига етказилган зарар давлат томонидан тўла ҳажмда қоплаб берилади.

Худудларни тозалашга ким масъул?

Худудларни тозалаш:

- ободонлаштириш объектларида – шахар ва туман ободонлаштириш бошқармалари;
- кўп квартирали уйлар атрофида – хусусий ўй-жой мулкдорлари ширкатлари ёки бошқарувчи ташкилотлар;
- юкка тартибдаги турар жой уйлари ва ташкилотларининг ерларида – жисмоний ва юридик шахслар;
- автомобил йўллари ва сунъий йўл иншоотлашадиган ерда – ушбу объектларга хизмат кўрсатувчи ташкилотлар;
- бозорлар худуди ва уларга туташ худудларда бозорлар маъмурятиди;
- жамоат транспорти бекатларида жойлашган вақтчиналиқ савдо ва хизмат кўрсатиш объектларидан;
- савдо дўконлари ёки бошқа савдо нукталашига, кўчма шохобчаларга туташ худудларда 5 м радиусда – шу соҳадаги хўжалик юритувчи субъектлар томонидан амалга оширилади.

Иссиқ сув 50°Сдан паст бўлса, совуқ сув тарифида пул тўланади

Марказий тизимга уларган хонадонларда иссиқ сув 50-75°C бўлиши керак.

Иссиқ сув ҳароратининг йўл кўйиладиган четга чиши:

— тунги вақтда (соат 0:00 дан соат 05:00 гача)

— 5°Сдан ортиқ эмас;

— кундузги вақтда (соат 05:00 дан соат 00:00 гача) – 3°Сдан ортиқ эмас.

Агар иссиқ сув юқоридаги талабларга жавоб бермаса, у учун тўловлар ичимлик суви тарифида тўланади.

t.me/huquqiyaxborot

ПИЁЗ ҚИММАТ БЎЛСАЯМ, АРЗОН БЎЛСАЯМ – ЁМОН

ҚИШНИНГ ҚАТТИК ҚУНЛАРИДА МУАММОЛАР АНИҚРОҚ, АЧЧИҚРОҚ КЎРИНДИ. ИШЧИ ГУРУХЛАР, ШТАБЛАР ТУЗИЛДИ. ЖУДА ЯХШИ, КЎП МАСАЛАЛАР ТЕЗДА ҲАЛ ЭТИЛЯПТИ. ЛЕКИН БАЪЗИ ҲОЛЛАРДА ҲУКУМАТ, ҲОКИМИЯТЛАР КЎРАЁТГАН ЧОРАЛАР БИР МУАММОНИ ҲАЛ ҚИЛИШ ЎРНИГА, ВАЗИЯТНИ ЯНАДА ОГИРЛАШТИРИБ КЎЙИШИ ҲАМ МУМКИН. ҲАММА БИЛАДИ, МАМЛАКАТДА ПИЁЗНИНГ ҲАМ НАРХИ ОШДИ. ОДАМЛАР ГАПИРА БОШЛАДИ. ГАПНИ КАМАЙТИРИШ УЧУН ОДАТДА ЧОРАЛАР КЎРИЛАДИ. ЛЕКИН ЧОРАЛАРГА ЁЛГОН АРАЛАШМАСЛИГИ МУХИМ. ЁЛГОН КЎШИЛДИМИ, МУАММО КАТТАЛАШАДИ. ШУ БИЛАН БИРГА, МУАММОЛИ ҲОЛАТ АВВАЛГИ ЁЛГОНЛАРНИНГ ҲАМ ЮЗИННИ ОЧАДИ. ПИЁЗ ЗАХИРАЛАРИ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАР РОСТЛИГИ КАТТА ШУБҲА ОСТИДА ҚОЛДИ. ИЛИҚ ҚУНЛАРГА ОЗ ҚОЛДИ, ЯНГИ ПИЁЗ ЧИҚАДИ. УНГАЧА ЖУДА ҚАТТИК ҶОРАЛАР КЎРИШ, ХУСУСАН, ПРОКУРОРНИ ЮБОРИБ, ПИЁЗНИНГ АРЗОНРОК СОТТИРИШ, БИРОВНИНГ БОШИНИ СИЛАШ УЧУН БОШҚАСИННИНГ КЎЗИНИ КЎКАРТИРИШ ШАРТ ЭМАС. ПИЁЗ ЭЛНИНГ РЎЗGORИ БИЛАН БОҒЛИК МАСАЛА. ҚИЙИН ПАЙТАДА ЭНГ ОҚИЛОНА ИШ ТУТИШНИ ЭЛНИНГ ЎЗИ МИНГ ЙИЛЛАРДАН БЕРИ ЯХШИ БИЛАДИ.

ПИЁЗ МАВЗУСИНИ ҲАР ХИЛ РАКУРСЛАРДА КЎРИБ ЧИҚАМИЗ.

Об-ҳавонинг кескин совиб кетиши талай муммаларни келтириб чиқарди. Жойларда электр энергияси таъминотида узилишлар, газ етишмаслиги, ичимлиқ суви тақчиллиги кузатилган бўлса, музламалар йўловчи ҳамда хайдовчиларда талай ташвишлар келтирғани табиий. Бу ўз-ўзидан озиқ-овқат маҳсулотлари нархига ҳам салбий таъсир ўтказмай қолмади. Гўшт, сут, тухум, картошка, ўсимлик ёғи бироз қимматлашган бўлса, пиёзнинг кескин кўтарилигани кўччиликни хавотирга солмоқда.

Хўш, бу ҳолат яна қаончагча давом этади. Барқарорликни таъминлаш учун нима қилиш керак. Ҳолатга ойинник киристиш мақсадида мутасдилар, соҳа вакиллари, дехқонлар, юрдошларимиз, фоаллар ва де-путатлар фикрлари билан қизиқиди.

– Кунданлик турмушда ишлатиладиган пиёз инсон саломатлигига мухим ўрин тулади, – дейди шифкор Умарали Мелибоев. – Она тибат мўжизаси бўлган неъмат таркибида эфир мойи, витамин ва бошқа фойдалари моддалар бор. Абу Али Ибн Сино пиёзни сарик касаллигига даво эканлигини таъкидлаб ўтган. Шираси билан йирингни даволаш мумкин. Баш оғригини қолдиради. Грипп, бронхит, ошқозон-ичак ялиялганиши, томок оғригини бартараф қилишда алоҳиди ўрин тулади. Гижжани хайдайди. Чипқонга фойдаси бор. Доривор аралашмалари гипертония, гинекологияда кенг кўлланилади. Бир сўз билан айтгандা, борлик инъом этган неъматнинг кони фойдадиди.

– 2021 йилнинг баҳорида Денов туманида замонавий бозор фойдаланишга топширилганди, – дейди “Буюк илойи” маҳалласида яшовчи Илҳом Ҳамроев. – 22 гектарли масканда 927 та қийим-кечак, 534 озиқ-овқат маҳсулотлари дўйонлари, 17 та умумий овқатланиш шоҳобчалиси ҳамда 1 минг 359 та раста барпо қилинган. Бу нафасат 400 минг нафарга якин демонвик аҳоли, балки Шўрчи, Олтиной, Сариосиё ва Узун туманларида истиқомат килаётган

800 мингдан ортиқ юртдошларимиз учун ҳам ўзига хос янгилик бўлди. Шундан бўён савдо ишлари билан шуғулланаман. Ўтган ҳафта Сирдарёдан 100 миллион сўмга 20 тонна пиёз олиб келгандик. Ҳайдовчига 10 минлон сўн бердим. Бундан ташари, учнишнинг овқатланиши, борди-келди, хуллас, барча сарф-харахатларни кўшиб хисоблагдан пиёзнинг ҳар бир килоси 6,5-7 минг сўмга тушди. Шунинг учун арzon сотолмаяпмиз...

– Биз истиқомат қилаётган “Хонжиз” маҳалласи Сариосиё тумани марказидан қарийб 80 километр олиса жойлашган, – дейди харидор Нурулло Саидов. – Тоғли ҳудудда 4 минг 500 дан ортиқ аҳоли ва 400 га яқин ҳўжалик бор. Кўпчилик савдо-сотиг учун Деновга келади. Яқиняқингача йўл ҳаки 30 минг сўм эди. Қунлар совиши билан 60 мингга кўтарилиди. Ҳозиргина 90 минг сўмга 10 кило пиёз олдим. Уловидан тушови қиммат, деб шунга айтсалар керак...

– Қарийб кирга йилдан бўён пиёз савдоси билан шуғулланаман, – дейди тадбиркор Абдураим Аллаёров. – Малуммаки, бозор талаб ва таклифдан келиб чиқсан ҳолда фаолият кўрсатади. Қочонки, маҳсулот кўп бўлса нархи арzonлашади, аксина, қиммат сотилиши табиий. Янги йил арафасида бир кило пиёз ўртacha 3-3,5 минг сўм атрофиди эди. Ўтган ҳафта 5-6 мингга чиқсан бўлса, дам олиш кунлари 8-9 минг сўмгача кўтарилиди. Чекка ва бориш қиин бўлган ҳудудларда янада қимматлиги айтимоқда.

Нарх-навонинг кескин ошиб кетишига талай сабаблар бор. Биринчидан, кескин совуқ натижасида айрим хонадонд, дўкон ва бозорлардаги маҳсулотга жиддий зарар етди. Иккинчидан, йўл ҳаки ошгани учун қўшни вилоятлардан олиб келиш бироз қийинчилик туғдирмокда. Учинчидан, “Пиёз янга қиммат бўларми”, деган мишишлар ҳам талабни ошириб юборди.

– Кечак бозорга боргандим, – дейди Музработ туманининг “Янгие” маҳалласида истиқомат қўйувчи Шавкат Эргашев. – Картошка 4-6 минг сўм бўлса, пиёз 8-9 мингдан сотига лаётган экан. “Арzonлаштирилган ярмарка”дан 4 кило пиёзни 18 минг сўмга олдим. “Иккинчи нон”нинг бахоси ҳам кўнгилдагидек. Қулайликдан юртдошларимиз мамнун...

– Ўтган йилнинг 15 декабридан этийборан вилоятдаги барча дехқон ва озиқ-овқат бозорларида ярмаркалар ташкил қилинганди, – дейди Ўзбекистон ХДП Шўрчи туман кенгаши депутати Ботиржон Ражабов. – Бунгунда ҳам улар ўз фаолиятини давом этирганди. Туманлар ҳокимларни, секторлар раҳбарлари, депутатлар ва ҳамкор ташкиллар оғизларидан томонидан нарх-навонинг сунъий ошиб кетишининг олдини олиш чоралари кўрилаяти.

Инсонга этийбор ва сифатли таълим ийли мусносабат билан депутатларимиз ташаббуси билан 90 нафар юртдошимиз холидан хабар олини, 38 нафар кишига 5 миллион 570 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар тарқатилди. Бу борадаги амалий ишларни мунтазам давом этириши кўзда тутилган. Синовли дамларда ҳамжихат ва ҳамфир бўлса, ўтқинчи қийинчиликларни албатта ёнгиги ўтмаси.

– Ўттиз йилдан бўён дехқончилик билан шуғулланаман, – дейди Ўзун туманининг “Янги куч” маҳалласида яшовчи Нўймонжон Қўлдошев.

– Картопка, пиёз, сабзи, карам, бақлажон, саримсоқниёз, булғор қалампили этиширища тажрибан бор. Ўз даврида Сирдарё, Жиззах, Самарқанд ва водий вилоятларида маҳсулот этиширганимиз. Баъзан яхшигина даромад олинган бўлса, зарар кўрган пайтларимиз ҳам бўлган...

Малуммаки, эртапишар картопка ва пиёз дастлаб Сурхондарёда пишади. Апрель ойининг дастлаби шуғулланганлар. Одатда, улар кўпинча очиқ ҳаво ва мосланмаган ерларда пиёзни саклашади. Оқибатда очиқ ҳаво остида колиб кетган маҳсулотлар музлайди.

“Ўзбекистон овози” мухбари Тошемир ХУДОЙҚУЛОВ тайёрлади.

**Нарх-навони
барқарорлаштириш
ва тўкинилкни
таъминлаш учун
нималарга эътибор
бериш керак, деган
савол туғилиши
табиий. Биласизми,
сўнгги 25-30 йилда
Сурхондарёда кузги
картошка ва пиёз
етишириш бироз
назоратдан четда
қолгандек. Бунинг
эса қатор сабаблари
бор. Биринчидан,
сув тақчиллиги
сезилмоқда.
Иккинчидан, қулай
ер майдонларини
топиш қийин.
Учинчидан,
ёнилғи-мойлаш ва
минерал ўғит сотиб
олишда сунъий
тўсиқлар учрайти.**

си мавжудлигини айтиб ўтиши. Шу билан бир қаторда, 26 минг тоннага зарурт борлиги ҳам таъкидланди. Муаммони бартараф қилиши учун қўшни мамлакатлар билан алоқалар олиб борилаётган экан. Бу куонварли. Иончим комилки, яқин қунларда пиёз албатта, арzonлашади.

– Кечак бозорга боргандим, – дейди Музработ туманининг “Янгие” маҳалласида истиқомат қўйувчи Шавкат Эргашев. – Картошка 4-6 минг сўм бўлса, пиёз 8-9 мингдан сотига лаётган экан. “Арzonлаштирилган ярмарка”дан 4 кило пиёзни 18 минг сўмга олдим. “Иккинчи нон”нинг бахоси ҳам кўнгилдагидек. Қулайликдан юртдошларимиз мамнун...

– Ўтган йилнинг 15 декабридан этийборан вилоятдаги барча дехқон ва озиқ-овқат бозорларида ярмаркалар ташкил қилинганди, – дейди Ўзбекистон ХДП Шўрчи туман кенгаши депутати Ботиржон Ражабов. – Бунгунда ҳам улар ўз фаолиятини давом этирганди. Туманлар ҳокимларни, секторлар раҳбарлари, депутатлар ва ҳамкор ташкиллар оғизларидан томонидан нарх-навонинг сунъий ошиб кетишининг олдини олиш чоралари кўрилаяти.

Инсонга этийбор ва сифатли таълим ийли мусносабат билан депутатларимиз ташаббуси билан 90 нафар юртдошимиз холидан хабар олини, 38 нафар кишига 5 миллион 570 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар тарқатилди. Бу борадаги амалий ишларни мунтазам давом этириши кўзда тутилган. Синовли дамларда ҳамжихат ва ҳамфир бўлса, ўтқинчи қийинчиликларни албатта ёнгиги ўтмаси.

– Ўттиз йилдан бўён дехқончилик билан шуғулланаман, – дейди Ўзун туманининг “Янги куч” маҳалласида яшовчи Нўймонжон Қўлдошев.

– Картопка, пиёз, сабзи, карам, бақлажон, саримсоқниёз, булғор қалампили этиширища тажрибан бор. Ўз даврида Сирдарё, Жиззах, Самарқанд ва водий вилоятларида маҳсулот этиширганимиз. Баъзан яхшигина даромад олинган бўлса, зарар кўрган пайтларимиз ҳам бўлган...

Малуммаки, эртапишар картопка ва пиёз дастлаб Сурхондарёда пишади. Апрель ойининг дастлаби шуғулланганлар. Одатда, улар кўпинча очиқ ҳаво ва мосланмаган ерларда пиёзни саклашади. Оқибатда очиқ ҳаво остида колиб кетган маҳсулотлар музлайди.

“Ўзбекистон овози” мухбари Тошемир ХУДОЙҚУЛОВ тайёрлади.

ПИЁЗ: ҲУКУМАТ КУЗДА ПИЁЗ БЎЙИЧА ОРТИҚЧА РЕСУРСЛАРНИ ҚАЙД ЭТГАН

Ҳукуматнинг 13.10.2022 йилдаги 587-сонли қарори билан 2022-2023 йилларнинг қиши-бахор мавсумида аҳоли ва ижтимоий соҳа муассасаларининг асосий турдаги қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш бўйича қўшимча чора тадбирлар белгиланган.

Унда хусусан, пиёз бўйича захиралар ҳажми 665,1 минг тонна, эҳтиёжлар ҳажми эса 501,1 минг тонна деб белгиланган. Явни пиёз бўйича 164 минг тонна ортиқа маҳсулот қайд этилган. Ҳудудлар ичидаги фақат Қорақалпогистон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Сурхондарё ва Тошкент шаҳрида тақчиллик мавжудлиги кўрсатилиб, улар асосан Тошкент ва Жиззах вилоятлари хисобига копланалиши белгиланган.

Октябрдан декабрчага 74 585 тонна пиёз захираланиши кўрсатилган.

Унда хусусан, пиёз бўйича захиралар ҳажми эса 501,1 минг тонна деб белгиланган. Явни пиёз бўйича 164 минг тонна ортиқа маҳсулот қайд этилган. Ҳудудлар ичидаги фақат Қорақалпогистон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Сурхондарё ва Тошкент шаҳрида тақчиллик мавжудлиги кўрсатилиб, улар асосан Тошкент ва Жиззах вилоятлари хисобига копланалиши белгиланган.

Нима бўлғандан, январнинг охирига келганда Ўзбекистон пиёз импортини ташкил қилиш ҳажиди.

Бозорга кўйиб бериш керак.

Маҳаллий ҳокимликлар ўрганиб қолган одатларига кўра, пиёзнинг фалон сўмдан оширийсан, ҳар туманда фалон тонна пиёзни арzonлаштириб сотасан, деган норасмий топшириклар ва ҳаракатлар йўлидан борилса, хато иш бўлади. Бозорни ўзига килиш кўйиб бериш керак. Нарх энг адолатли сигнал беради мувозанат учун. Маъмурӣ аралашув эса доим зиёнила ваянчи оқибатлар яратади.

Эсингизда бўлса, бундан беш йил аввал 2017-18 йил қишида давлат тарафидан марказлаштирилган тартибида катта микдорда пиёз келтирилган. Молиялаштириш давлат банкидан кредит ажратиш ва гаровга Матбуотчилар уйини қўйиш схемаси орқали амалга оширилган. Пойтахтадаги шаҳар бир бозор ихтиёрий мажбурий равишда шу схемада пиёз олишига тўғри келган. Маъмурӣ аралашув хисоби тўғри олмагани туфайли пиёз ҳаддан з

SALOMATLIK

**ЖССТ СТАТИСТИК МАЪЛУМОТИГА
КЎРА, ЛАТЕНТ ТУБЕРКУЛЁЗ СИЛНИНГ
ЯШИРИН ШАКЛИ БЎЛИБ, ЕР ЮЗИ
АХОЛИСИННИНГ УЧДАН БИР ҚИСМИ МАЗКУР
ИНФЕКЦИЯ БИЛАН ЗАРАРЛАНГАН. СИЛ
КАСАЛЛИГИНИНГ ФАОЛ БОСҚИЧИНИ ЁКИ
ЯШИРИН ИНФЕКЦИЯНИ (АЛОМАТЛАРСИЗ)
АНИҚЛАШ УЧУН КВАНТИФЕРОН ТЕСТИ
ҮТКАЗИЛАДИ ВА БУ ОЛТИН СТАНДАРТ
ҲИСОБЛАНАДИ. У СИЛ ИНФЕКЦИЯСИГА ХОС
ФАОЛЛАШТИРИЛГАН Т-ЛИМФОЦИТЛАР
ТОМОНИДАН АЖРАЛАДИГАН
ГАММА-ИНТЕРФЕРОН ДАРАЖАСИНИ
ҮЛЧАЙДИ. ЭЪТИБОРЛИСИ, АНА ШУНДАЙ
УСКУНА ЮРТИМИЗДА ҲАМ МАВЖУД ВА У
АХОЛИГА ХИЗМАТ КЎРСАТИБ КЕЛМОҚДА.**

ЎЗБЕКИСТОН ТУБЕРКУЛЁЗНИ ДАВОЛАЙ ОЛЯПТИМИ?

ССВ БОШ ФТИЗИАТРИ БИЛАН СУҲБАТ

Айни пайтда **Ўзбекистонда туберкулёзга** қалинган беморлар сони 33 минг нафарни ташкил қиласди. Аммо уларнинг барчаси ҳам хаста ҳисобланмайди. Чунки улар орасида даволатини муддатини тутагтган ва назоратда турганлари ҳам бор.

Ўпка инсон организмини кислород билан таъминлаб турувчи асосий аъзо саналади. Нафас эса ҳаёт учун, одам яшиш учун энг биринчи мабаадир. Демак, ўпка ва нафас билан боғлиқ ҳар қандай масаласало саломатлик тизимида устуворликка эга. Республика ихтинослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тибибёт маркази эса нафас олиш органни билан боғлиқ муаммоларига эга кишиларни даволаш билан шугулланади. Куни кечга давлатимиз раҳбарни тизимдаги ишларни янада жадаллаштириш, ахолига кулайлик яратиш максадидаги муҳим ҳужжатни имзолади. 2023-2026 йилларда фтизиатрия ва пульмонология хизматини янада ривожлантиришга карафтаган чора-тадбирлар тўғрисидаги қарорда кўплаб муҳим масалалар қарраб олинган.

Республика ихтинослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тибибёт маркази директори, профессор **Наргиза Парпиеванинг** сўзларига қараганда, тизим мутахассислари бу қарорни узоқ кутган. Унда иллари сурилган ва ижроси назардада тутилган масалалар йиллар давомидаги орузлар ушалишига асос бўлади. ССВ бош фтизиатри билан кечган сұхбатимиз давомида у яқин ўтишига ҳам назар солди. Бугунги натижаларга эришилиш босқичлари ҳақида тўхталиб ўтди.

ЯҚИН ТАРИХДА

Бирор орқага назар ташласак, 2010 йилларда ҳар иккى йўналишда ҳам тизимли ишлар олиб борилмасди. Уша пайтларда барча тибибёт муассасалари эскирган, тўклиб кетган ҳолатда эди. Бу туберкулёз инфекцион назоратига тўғри келмади. Олдинлари бирор бемор келса, унинг организми сил таёқча ажратадими йўкми бўш ўринга ётқизилаверган ва шифохонанинг ўзида бир-бирағи юқтириб олиши холатлари рўй берган. Айнан шу тизимда ишлётган мутахассисларни оладиган бўлсак, улар 52 физиони ташкил килган. Утган асрларда кашф этилган 4 тагина доро билан даволаш ишлари олиб борилган. Умуман олганда, қаёрада, ким ва нима билан даволаш муаммо бўлган. 2011 йилда эса Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан Вазирлар Махкамасининг тегишил қарор чиқади. Мазкур қарор асосида кичик тибибёт ходимларнинг ойлигига хавф гурухига киривчи касаллар билан ишлагани учун 40 фойз устамалар қўйилди. Республика бўйича 40 та муассасада 176,6 миллиард сўмлик таъминалаш ишлари амалга оширилган.

Ўша вақтда беморнинг балғамида сил таёқчалари бор ёки йўқлигини аниқлаш имкони фақатгина пойтахтда мавжуд бўлган. Қарор билан эса 5 та худудларо бактериологик лабораториялар ташкил этилган. Уларда жуда ҳам керакли ҳисобланган 5 погонали лаборатор тизим яратилиди.

Мана шундай катта ётибордан рухланиб, 2012 йилда ил маротаба ҳалқаро ташкилотлар томонидан жин эксперт ускунаси сотиб олиш имкони туғилади. Натижада 2 соатда беморнинг балғамида сил таёқчалаш бор ёки турғун сизувланигини аниқлаш имкони юзага келади. Айни пайтда бу каби ускуналар республикасиз бўйлаб 180 га якин бўлса, уларнинг 40 дан ортига туманларга жойлаштирилган. Охирий йилларда эса 300 нафардан ортиқ мутахассис тайёрланди ва улар вилоят, туман муассасаларда фоалият олиб бормоқда. Аммо бу ҳам кам.

2019 йилда Президентимиз яна бир қарорга кўл қўйди. Унга кўра, вилоят силга қарши

курашиб марказлари қошида фтизиатрия ва пульмонология марказлари ташкил этилди. Пульмонология ўпка касалликлари бўлгани учун иккаласини бирлаштирган ҳолда фоалият йўлга кўйилди. Бу шифокорларни мақсадлар сарни яна бир қадам яқинлаштириди.

ҲАМ СИНОВ, ҲАМ ТАЖРИБА

2020 йилда коронавирус бошлангани боис аксарият худудий марказлар COVID марказлари сифатидан ишлashing тўғри келди. Карантин бўлгани учун беморлар ташислаш марказига этил келолмай қолди. Натижада нафақат ўзбекистонда балки ер юзида COVID-19 дан кейинги туберкулёз, турли респератор касалликлар деган муаммо юзага келгани боис фтизиатрия ва пульмонологияни янада такомиллаштириш ҳамда энг қўйи бўғиндан бошланг бўзғарилаш киритиш борасида чора-тадбирлар йўлга кўйилмоқда.

Бунинг учун аввало соҳада яхлит вертикал тизимнинг туман бўгини яратилимокда. Ҳусусан, 163 тумандаги Кўн тармоқли марказий поликлиникалардаги фтизиатрия бўлими ҳамда хоналари негизида мавжуд фтизиатрия ва пульмонолог штатлари доирасида ўпка касалликлари бўлими, яъни фтизиопульмонология ташкил этилмоқда. У ерда кундузги стационарлар фоалиятни йўлга кўйилади. Шунингдек, астма мактаблари билан сурункали конструктив ўпка касалликлари мактаби ҳам иш бошлайди. У ерда беморлар ўзини қандай тутиши, дорини қанча қабул килиши кераклиги, ҳаёт сифатини ошириш ва беморларнинг яқинларига уларни парвариши қилиш усуллари ўргатилиди. Бу чора-тадбирлар касалликларни енгил кечиши ва унни ривожланиб кетишининг олдини олишга хизмат қиласди.

ОДАМЛАР ОРАСИДА

Тўғри, самарали ишлар қилингани, кўрсатчикларда ижобий ўзғарилашларга эришилмоқда. Аммо касалликнинг тарқалишига қарши курашиб қораларни янада кучайтириш лозим. Чунки ахолининг орасида меҳнат мигрантлари оз эмас. Уларнинг соғлигини назорат килиши орқали эса нафақат сил, балки бошқа турдаги касалликларнинг кўпайтиб кетиши, тарқалишининг олдини олишга ҳам эришилмоқда. Шундан келиб чиқиб, **кимда ким З ойдан кўпроқ ўзийдан узоқда, яъни хорижда бўлса қайтанидан сўнг маҳалла фаоллари билан биргаликда бир ҳафта давомида кўрикдан ўтишини таъминлаш низарда тутилимоқда.**

Вилоят марказларини ривожлантириш максадида Германия тараққиёт банки билан 9 миллион европе шартнома имзоланган. Унга кўра, 41 турдаги энг замонавий диагностик ва даволаш ускуналари сотиб олиниада ва худудларга етказилади. Бундан мақсад эса ихтинослаштирилган юқори технологик хизматлар вилоят ва туман даражасига ҳам етиб бориши лозим.

Яна бир мухим жиҳати, скрининг текшируvлари кўпайтирилди. Касалликни эрта аниқлаш имкони юзага келди ва даволаш осонлашиди.

Хар йили 3-7 ёшдаги бир миллион болага бепул скрининг олиб борилади. Латент туберкулёз инфекцияси, яъни сил таёқчалиси бўлган катталар билан мулоқот қилган болаларнинг организми текшируvдан ўтказилади.

Агар болаларнинг танасида сил таёқчалари топилса, ҳар йили 21 минг нафарига янидори воситалари ёрдамида кимё профилактика олиб борилади. Хавф гурухига киривчи катталар ўтасида ҳам ана шундай тадбирлар йўтказилиши режалаштирилмоқда.

ЎЛИМ КЎРСАТКИЧИ КЕСКИН КАМАЙДИ

Ҳозирги кунда касалланиш 47 фойз, ўлим кўрсаткичи эса 84 фойзга камайган. Бу бошқа

мамлакатларга қараганда, энг паст кўрсаткич саналади. 2002 йилда ҳар 100 минг аҳолидан 12 бемор ҳаётдан кўз юнган бўлса, ҳозирда бу рақам бир нафарни ташкил киласди. Максад эса шуни ҳам бартараф қилиш ва беморларнинг тўлиқ согайб кетишига эришишдан иборат.

6 йилдан бўён чегарасиз шифокорлар деган халқаро ташкилот ҳамда Лондон университети билан биргаликда олиб борилган илмий ишлар натижасидан **Ўзбекистон бутун дунёга янги резидент турдаги беморларни даво-лашнишнинг кашфиётчиси**, деб ёълон қилинди. Бунга сабаб эса 24 ой ўрнига 6 ой давомида инъекциясиз, факаттана янги технологияларга асосланган таблеткалар ёрдамида даволаш йўлга кўйилди. Бу тажриба Тошкент ҳамда Нукус шаҳарларидаги катта ташкиларни берди.

Утган йили октябрь ойида ЖССТ томонидан жорий йилда Нью-Йоркда БМТнинг туберкулёз касалликларига қарши курашибга бағишилаб ўтказиладиган ассамблейсида ўзбекистон ва Польша ҳамаисигини эълон қилган эди. Шунингдек, давлат томонидан сил касаллигига қарши курашиб юқори даражада олиб бориладиган таддигани учун мамлакатимиз ушбу нуғузли тадбирда раислик қилиши эътироф этилган.

ЯХЛИТ ТИЗИМ ЯРАТИЛАДИ

Пульмонологияни ҳам тизимлаштиришга эришилди. Шу пайтгача бу йўналишга терапевтлар ҳам, бошқа шифокорлар ҳам жавоб бераверган. Бундан бўён туманларда алоҳида бўлимлар ташкил этилади ва улар вилоят кўттармочи марказларга бирлаштирилди. Вилоятдаги бош пульмонолог шифокор эса Республика ихтинослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тибибёт марказига ўтказилади. Демак, марказда бир йилик маълумотлар йиғилади. Умумий кўриниш ва холат қандайлиги ҳакида хулосаға эга бўлиш орқали таҳлил юритилади ҳамда келгуси йиллар учун стратегия ишлаб чиқиш имкони яратилади. Мисол учун, қайси дори воситаларини қанча миқдорда ҳарид килиши кераклиги, даволаш чоралари бўйича ёндашувни белгилаш пульмонологии касалликларнинг тарқалишига қарши курашибда мухим қадамлар бўлади.

Шунингдек, «Ўпка саломатлиги» мобил бригадаси олис, чекка, экология жиҳатдан ноқулай худудларда яшовчи ахолига бепул тибибий кўрик ҳамда скрининг таддиглари йўлга кўйилади. Мэйнумотларга кўра, бу кичик бир сумкага сифадиган рентген аппарати бўлиб, унинг ишлами учун электр токига ҳам этиёж сезилади. Сабаби кўёш батареяси ёрдамида кувватланадиган ускуна 200 нафаргача одамни кўрикдан ўтказилиши мумкин. Фуқаролар, айниқса, ўдан чиқа олмайдиган хасталарга ҳам кўрикдан ўтиш муаммо бўлмай қолади.

БУ ҚИЗИҚ: ЎПКА КАСАЛЛИГИ ВА ЎЙҚУ

Инсон организми жуда мураккаб ҳамда сезувчан хисобланади. Шу сабабли касалликни даволаш ҳамда унинг олдини олишида барча жиҳатлар этибига олиниши зарур. Халқаро олимлар ва мутахассисларнинг мъалум килишича, ЙТХларнинг 19 фойзи уйқу пайтидаги нафас бузилиши оқибатидан содир бўлар экан. Яъни, вазни катта инсонларда ёки ёндош касалликлари бўлганларнинг тунда нафас олиши қийинлашади, тўхтаб-тўхтаб нафас олишига тўғри келади. Ана шундай кишиларда кундуз кунлари, ҳатто автомобиль бошқарши кетаётгандан ҳам тез ухлаб қолиши хотоли кузатилади.

Демак, тунги уйқу сифати ва нафас олиши функцияси бузилишларни ташкиллаш ва даволаш мақсадга мувофиқ саналади. Бунинг учун бу ҳудудий марказда фтизиатрия ва пульмонология марказларига ажратилган штат бирликлари ва маблағлар доирасида «Ўйку апноэ» марказлари ташкил қилинади. Натижада эса турдаги касалликларни аниқлаш даволаш имкони ҳосил бўлади.

Сил касаллигининг бошқа хасталиклардан фарқи шундаки, у ёш, жинс, ирк, миллат, мансаб сабаб мамлакат ташламайди. У атрофда учраши мумкин, лекин ҳамма ҳам касал бўлмайди. Агар одамнинг иммун тизими пасайлан бўлса, инфекция юқади. Масалан, қанди диабет ва бошқа турдаги сурункали кечувчи хасталикларда иккиласи иммун танқислиги кузатилади. Ана шундай инсонлар туберкулёзга қалиниш эҳтимоли юқори.

ДАВОЛАНИШ МУДДАТИ ВА КАСАЛЛИК БОСҚИЧЛАРИ

Туберкулёз касаллиги организм ажраттиган турдаги сил микробактерияларга қараб З та турга бўланади. Биринчиси, касалликнинг сезувчан турни бўлиб, уларга бир қатор доридармонлари тавсия қилинади ва уларнинг даволаш давомийлиги бўйича. Хасталар 2 та асосий кучли дори воситаларига турғунликни қайд этса, иккичи турга киритилади. Авваллари бу тур 24 ойгача даволанар эди. 2013 йилдаги илмий изланишлар натижасидан бемор янги усул билан 9 ой мобайнида муолажа олади. Учинчи турда ишламида 2 та турдаги беморларни аниқлашадиган турдаги вирус кенг кўламдаги, яъни бу дорига чидамли бўлмади ва касалликнинг даволаш учун энг киммат дорилар тавсия этилади.

Масалан, 3-турдаги беморларни даволаш 20-24 ой давомида 12 минг долларга бўлган бўлган дори воситалари ишлатилади. Мазкур препаратлар беморлар учун бутунлай бепул б